

COVID-19'UN EŞLİK ETTİĞİ PEDIATRİK ALL: OLGU ÖRNEĞİ

15. BÖLÜM

Hamide Nur ÇEVİK ÖZDEMİR¹

GİRİŞ

Covid-19 enfeksiyonu her yaş grubundaki kişiyi etkileyebilmektedir. Ancak hastalık çocuklarda yetişkinlere göre daha hafif seyretmektedir (Lu ve Shi, 2020; Shen ve ark., 2020). Covid-19 hastaları veya şüpheli yetişkinler ile olan yakın temasın çocuklarda ana bulaş yolu olduğu düşünülmektedir. Özellikle prematüre yenidoğanlar, konjestif kalp hastalığı olanlar, kronik böbrek yetmezliği olanlar ve immünsüpresyon alan çocuklar Covid-19 enfeksiyonu için riskli olan gruplar arasında yer alır (Kebudi, 2020; Sullivan ve ark.,2020). Akut lenfoblastik lösemili (ALL) bir çocukta, ilk Covid-19 vakası 8 Mart 2020 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde doğrulanmıştır. Bu hastanın akciğer lezyonları hızlı ilerlemiş ve solunum desteği ile tedavi edilmiştir (Zhu ve ark., 2020). Covid-19 ile enfekte olan çocukların olmasına rağmen olguların yalnızca küçük bir kısmında otoimmün hastalığı ve kanser tanısı olan çocukların çeşitli enfeksiyonlara karşı daha duyarlı olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle altta yatan hastalıkların Covid-19 enfeksiyonu olan çocuklarda klinik belirti gösterip göstermediğinin bilinmesi hayati önem taşımaktadır (Allemani ve ark., 2018; Wang ve ark., 2020).

Kanserli çocuklarda Covid-19 enfeksiyonuyla ilgili henüz açıklığa kavuşturulmamış birçok konu vardır. Bu durum hem sağlık profesyonelleri hem de ço-

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi hamidenur43@hotmail.com Orcid iD:0000-0002-1199-8801

- Aile bireyleri ile bakımın paylaşılmasına yönelik planlama yapıldı.
- Diğer aile bireyleri ile görüşülerek, destekleyici bakım sistemi oluşturuldu.

Değerlendirme: Bakım verici (anne) kendini daha güçlü ve iyi hissettiğini belirtti.

Covid-19 tanısıyla takip edilen ALL'li çocukların semptom yönetiminde yukarıda belirtilen hemşirelik girişimleriyle birlikte antibiyotik kullanımı ve hastalığa bağlı olarak gerçekleşen diyare tablosunda beslenme problemlerinin tespiti, deri bütünlüğünün korunması (Binay ve Şenol, 2019) önemlidir. Bu süreçte çocuk ve bakım vericisinin tıbbi gereksinimleri kadar emosyonel gereksinimleri de artmaktadır. Bu bağlamda bakım vericilerin artan bakım yüklerinin belirlenmesi, bakım verme süreçlerinin desteklenmesi ve güçlendirilmesi (Çevik Özdemir, 2019) gerekir. Aynı zamanda bu olguda olduğu gibi farklı kültürel ve sosyal yapıya sahip dezavantajlı gruplar (göçmen, mülteci, sığınmacı vb.) arasında yer alan aileler için transkültürel hemşirelik bakış açısıyla (Şenol, Çevik Özdemir ve Başbakkal, 2016) olgunun değerlendirilmesi, sürecin yönetilmesi de dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir.

SONUÇ: COVID-19 eşlik eden ALL'li olguya primer hemşirelik yaklaşımı uygulanmış, NANDA hemşirelik tanıları kapsamında hemşirelik bakımı sağlanmıştır. Olgunun Covid-19 tedavisinin etkili ve başarılı olarak yürütülmesinde tıbbi tedavi protokollerinin yanı sıra sunulan proaktif, koruyucu, holistik ve hümanistik hemşirelik yaklaşımı önemli yer tutmaktadır.

KAYNAKLAR

- Allemani C, Matsuda T, Di Carlo V, et al; CONCORD Working Group. Global surveillance of trends in cancer survival 2000-14 (CONCORD-3):analysis of individual records for 37 513 025 patients diagnosed with one of 18 cancers from 322 population-based registries in 71 countries. *Lancet*.2018;391:1023–1075.
- Beköz, H.S., Bilgen, H., Anak, S.S. (2020). COVID-19 Enfeksiyonlarında İmmün Plazma Tedavisi ve Sonuçları. *Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi*, 3(1): 69-77.
- Binay, Ş., Şenol, S. (2019). Kısa Barsak Sendromunda Bakım. (Edt. Şenol, S) *Olgularla Pediatrik Bakım*. 1. Baskı: 236-245. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevleri.
- Biröl, L. (2007). *Hemşirelik Süreci*. 8. Baskı. İzmir: Etki Matbaacılık.
- Carpenito M. (2005). *Hemşirelik Tanıları El Kitabı*. Erdemir F (Edt.) İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
- Çevik Özdemir, H. (2019). Akut Lenfoblastik Lösemide Bakım Yükü. (Edt. Şenol, S) *Olgularla Pediatrik Bakım*. 1. Baskı: 405-421. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevleri.
- Gazioğlu, A.E. (2012). *Hayatın ilk çeyreği 0-18 yaş gelişimi*. 2.Baskı. Nakış Ofset. İstanbul.

- Karoğlu, H., Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; 43: 231-254.
- Kebudi R. COVID-19 pandemisi ve dünyada onkojide etkileri. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi 2020; 3 (1):99-105. DOI: 10.26650/JARHS2020-S1-0013
- Lu, Q., & Shi, Y. (2020). Coronavirus disease (COVID-19) and neonate: What neonatologist need to know. Journal of medical virology, 92(6), 564-567.
- Park, C. L., Russell, B. S., Fendrich, M., Finkelstein-Fox, L., Hutchison, M., & Becker, J. (2020). Americans' COVID-19 Stress, Coping, and Adherence to CDC Guidelines. Journal of general internal medicine, 1-8.
- Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kan ve Kan Ürünleri Dairesi Başkanlığı (2020). COVID-19 İmmün (Konvalesan) Plazma Tedarik ve Klinik Kullanım Rehberi. Ekim, Ankara.
- Shen, K., Yang, Y., Wang, T., Zhao, D., Jiang, Y., Jin, R, et al. (2020). Diagnosis, treatment, and prevention of 2019 novel coronavirus infection in children: experts' consensus statement. World Journal of Pediatrics, 1-9.
- Sullivan R, Pritchard-Jones K. The COVID-19 pandemic: A rapid global response for children with cancer from SIOP, COG, SIOP-E, SIOP-PODC, IPSO, PROS, CCI, and St Jude Global. Pediatr Blood Cancer 2020; e28409. doi:10.1002/pbc.28409. Epub ahead of print. PMID: 32400924
- Şenol, S., Çevik Özdemir, H.N., Başbakal, Z. (2016). Sınırlar arasında kaybolan çocuklar. TÜRKBİLİM:41.
- Wang D, Hu B, Hu C, et al. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. JAMA. 2020;323:1061-1069.
- Zhu L, Xu X, Ma K, Yang J, Guan H, Chen S, Chen Z, Chen G. Successful recovery of COVID-19 pneumonia in a renal transplant recipient with long-term immunosuppression. Am J Transplant 2020 Mar 17;10.1111/ajt.15869. doi: 10.1111/ajt.15869. Epub ahead of print.